

INLEIDING

Hierbij mijn essay voor de cursus Dordtologie.

Ik heb ervoor gekozen om niet 1 verhaal in te leveren, maar het in 3 delen te doen.

Dit zijn wel 3 onderdelen die als onderwerpen in de cursus zijn besproken.

Het betreft:

Architectuur; Huys de Onbeschaamde.

Monumentale panden; Huys de Merwede

Overlevering van verhalen; Hoe dichterbij Dordt, hoe rotter het wordt.

Roberto Stiegelis

Architectuur

In Dordrecht staan verschillende oude panden die vanuit de historie een naam hebben gekregen.

In de wijnstraat 125 staat ook zo'n pand genaamd

Huys DE Onbeschaamde



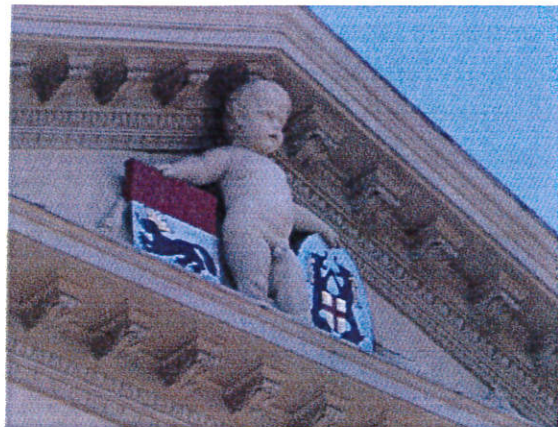
De legende is dat omstreeks 1650 oftewel de 17^e eeuw, drie broers genaamd van Beveren besluiten om elk een eigen huis te gaan bouwen.

Er wordt een huis aan de Engelenburgerkade gebouwd, de andere woning aan het Grotekerksplein en de derde aan de Wijnstraat.

Er wordt als grap een weddenschap aangegaan en diegene die het gewaagste beeld in de gevel zet, wint deze weddenschap



De meermin/man



Het Brusselse mannetje

Willem van Beveren laat zijn woonhuis aan de Engelenburgerkade bouwen met in de gevel een meermin en meerman. In de Wijnstraat laat broer Abraham een gelijkenis van het Brusselse manneke pies plaatsen

De derde broer die een huis aan het Grotekerksplein 4 aan het bouwen is maakt zo verteld de overlevering van dit verhaal zo bont dat hij de weddenschap wint, maar doordat dit beeld zo gewaagd is, dat deze de meeste Dordtenaren niet te zien krijgen want in opdracht van het stadsbestuur moest deze gelijk worden verwijderd.

Verder ontleend het pand ook de naam door het volgende:

Er was een bezoek door destijds koningin Emma naar Dordrecht verwacht. Deze zal ook tijdens haar tocht door Dordrecht door de Wijnstraat voeren. Voordat zij met prinsesje Wilhelmina langs het pand "De Onbeschaamde" kwam, was het beeld met een oranje sjerp rond z'n mannelijkheid afgeschermd.

Huys de Merwede

Dit keer ga ik schrijven wat ik altijd een zeer mystiek overblijfsel vind van de dordtse geschiedenis.

Als ik er ga kijken dan vraag ik mij altijd af wat er in al die eeuwen heeft plaatsgevonden. Helaas kan een pand niet "praten" anders zal deze zeer veel te vertellen hebben.

Aan de noord oostzijde van Dordrecht op een verlaten stuk veld waar de natuur zijn wil zich steeds meer laat gelden ligt tussen een industriedeel en een nieuwe gevangenis tussen moeras en bossages een overgebleven ruïne van kasteel "Huis te Merwede".

Dit betekent huis aan de rivier de Merwede.

Het eerste deel is omstreeks 1307 gebouwd en bestond uit een torenhuis met aan de noordzijde 3 ronde torens. Deze waren verbonden met 2 woongedeeltes en omgeven met een muur.

In de 1^e helft van de 14^e eeuw was een groter kasteel gebouwd aan dezelfde zijde, maar het eerste deel van het kasteel was bijna gereed toen het omstreeks 1418 er vernielingen aangebracht zijn bij een beleg van het huis en in 1421 totaal vernield door de St. Elizabethsvloed.

Aan de noordwestzijde zijn er in de buitenmuren ter decoratie grote bakstenen aangebracht. Deze zijn in een zogenaamde vlechtmotief gemetseld.

Het zijn de overblijfselen die we vandaag de dag nog steeds kunnen zien.

De ontdekker van het 2^e kasteel is waarschijnlijk Daniel van der Merwede.

In 1410 is Margaretha van der Merwede de enige erfgename na de dood van haar vader. Zij trouwde met Willem van Beieren.

In 1418 is de stad Dordrecht belegerd door Duke Jan de 4^e van Brabant. die getrouwd was Jacoba van Beieren. De Duke en zijn vrouw bezette het kasteel gedurende de belegering van de stad.

Nadat de belegering over was zijn de inwoners van de stad het kasteel uit wraak gaan vernielen.

De lokale bevolking gebruikte de overblijfselen van het kasteel weer als bouwstenen.

Deze werden gebruikt om een/of de grote kerk te bouwen.

Nadat de St. Elizabethsvloed het kasteel tot een ruïne heeft gebracht is tot op heden het nooit meer herbouwd en helaas als bouwval nog zo te bezichtigen..

Het verhaal: achter het kasteel.

In de middeleeuwen werd er bij kastelen meerdere ondergrondse tunnels gemaakt als vluchtroute., Zodoende konden de bewoners zonder kleerscheuren evt. ontsnappen. Deze tunnels waren soms kilometers lang.

Het verhaal gaat dat v.a het Huys de Merwede er tunnels zouden gaan tot aan het plein bij Ary scheffer, (Scheffersplein)terwijl er ook verhalen zijn dat deze zelfs tot aan de grote kerk zouden lopen. Tot dusver heb ondergetekende helaas dit niet kunnen achterhalen.

Het zou mooi zijn om zo'n stukje historie als het kasteel HUYS TER MERWEDE in ere te herstellen, maar dit zal wel nooit gebeuren.



Hoe dichterbij Dordt ...

Zeg ergens in Nederland maar eens waar u vandaan komt. Na het uitspreken van de 'magische' woorden Dordt, zullen maar weinig mensen zich in kunnen houden: hoe dichterbij Dordt, hoe rotter het wordt.

Het is aannemelijk dat de kreet een oude schippersuitdrukking is.

De oudste verklaring gaat terug tot de 14de en 15de eeuw. Veel schippers waren vanwege het stapelrecht verplicht om hun lading eerst in Dordrecht op de markt te brengen. Dat was het fameuze Stapelrecht waaraan Dordrecht in die eeuwen de macht te danken had en waardoor Dordt de meest invloedrijke stad van Holland was. Het Stapelrecht was dan wel goed voor de stad en de Dordtenaren, buitenstaanders hadden er behoorlijk de pest aan. Het kostte tijd en geld. Wie dus in de buurt van Dordrecht kwam, kon zeker rekenen op oponthoud en op een financiële aderlating.

Een andere, meer logische verklaring ligt in een combinatie van factoren. De slechte toestand van de vaarwegen rond het Eiland van Dordrecht in de 18de en 19de eeuw zorgde ervoor dat veel schepen vastliepen. Diep geladen schepen konden de stad nauwelijks bereiken.

Voor schepen die vanaf de rivieren de stad naderden dreigde nog een gevaar: het wijde water. De meeste schippers van kleine schepen zoals tjalkjes en klippertjes waren behoorlijk bang van de brede (Zeeuwse) stromen. Liepen ze dus niet vast bij Dordt, dan dreigde bij slecht de ondergang op het woeste water.

In 1869 werd besloten Dordrecht op het spoorwegnet aan te sluiten. Dat had tot gevolg dat direct vóór de Kalkhaven, in feite de belangrijkste handelshaven van de stad, een brug werd gelegd die zelfs te laag was voor de kleinste, zeilende binnenvaartschepen. De mast moest dus altijd worden gestreken. Vaak kwam er zelfs een sleepboot voor het zeilschip om het onder de brug door te trekken. Bij Dordt was het dus altijd mis.

En wie vanaf de goed bezeilbare brede stromen naar Dordrecht kwam, kon bij de stad rekenen op heel wat tegenstroom. En dat hield weer oponthoud en kosten in, want sleepboten sleepten de zeilschepen de Rijn op. Het naderen van Dordrecht betekende dus altijd tegenslag: vastlopen of vergaan of tijdverlies of hoge kosten. Ja, ja, hoe dichterbij Dordt, hoe rotter het wordt.

Een ander verhaal is vanuit het huys de Merwede.

In de gouden tijd was er veel ex/import vanuit/in Dordrecht.

De bewoner aldaar had dat in de gaten en spande een kabel over het water. Dat resulteerde dat de schepen er om te passeren tolgeld moesten betalen.

Naar verluidt is dit de eerste tolheffing in Nederland.

Welke van de bovenstaande verhalen op waarheid berust is niet zeker. Waar is dat in elk deel een leuk verhaal zit en vanuit het verleden het gezegde is ontstaan:

Hoe dichterbij Dordt, hoe rotter het wordt